

Київський університет імені Бориса Грінченка
Інститут людини
Кафедра спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Педагогіка (загальна та спеціальна)»
Змістовий модуль «Спеціальна педагогіка»

для студентів

спеціальності	016 Спеціальна освіта (шифр і назва спеціальності (тей))
освітнього рівня	першого (бакалаврського) (назва освітнього рівня, ОКР)
освітньої програми	016.00.01 Логопедія (шифр і назва освітньої програми)
спеціалізації (за наявності)	_____ (назва спеціалізації)

Київ – 2019

Розробники:

Мартинчук Олена Валеріївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти;
Бабич Наталія Миколаївна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Викладачі:

Мартинчук Олена Валеріївна, кандидат педагогічних наук, доцент, завідувач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти;
Бабич Наталія Миколаївна, кандидат педагогічних наук, старший викладач кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри спеціальної психології, корекційної та інклюзивної освіти

Протокол від 16.01. 2019 р. № 1

Завідувач кафедри _____ (підпис) (О.В. Мартинчук)

Робочу програму погоджено з гарантом освітньої програми (керівником освітньої програми Логопедія)

(назва освітньої програми)

16.01. 2019 р.

Керівник освітньої програми _____ (підпис) (О.В. Мартинчук)

Робочу програму перевірено

04.02.2019 р.

Заступник директора _____ (підпис) (Р.О. Павлюк)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання	
	денна	заочна
Змістовий модуль «Спеціальна педагогіка»		
Вид дисципліни	обов'язкова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Курс	1	-
Семестр	2	-
Обсяг кредитів	3	-
Обсяг годин, в тому числі:	90	-
Аудиторні	42	-
Модульний контроль	6	-
Семестровий контроль	10	-
Самостійна робота	32	-
Форма семестрового контролю	іспит	-

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета: формувати знання і розуміння науково-теоретичних засад спеціальної педагогіки як науки про навчання, виховання та розвиток дітей з особливими освітніми потребами; історії розвитку освіти осіб з особливими освітніми потребами; педагогічних систем навчання дітей з різними особливими освітніми потребами.

Завдання:

- формувати загальні компетентності: світоглядну, громадянську, комунікативну, міжособистісну взаємодію, інформаційно-комунікаційну, креативну, аналітичну, самоосвітню;
- формувати фахові компетентності: організаційну, теоретико-методологічну, психолого-педагогічну, методичну, спеціально-педагогічну, спеціально-методичну, психолінгвістичну, компетентність у сфері інклюзивного навчання, деонтологічну.

3. Результати навчання за дисципліною:

- знати і розуміти теоретичні засади спеціальної педагогіки; особливості та закономірності розвитку різних категорій дітей з особливими освітніми потребами, особливості організації освітнього процесу в початковій школі для дітей з порушеннями мовлення та корекційно-компенсаторної допомоги цим дітям;
- знати і розуміти концептуальні засади, етапи, досягнення й тенденції розвитку теорії та практики логопедагогіки; сутність корекційно-освітніх технологій роботи з дітьми з порушеннями мовлення;
- уміти продемонструвати навички до самостійної пізнавальної діяльності, самоорганізації та саморозвитку під час виконання завдань для самостійної роботи;

- уміти продемонструвати здатність до постійного підвищення свого професійного та загальнокультурного рівня, вдосконалення педагогічної майстерності, виконання професійних обов'язків з дотриманням етичних і моральних норм.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план для денної форми навчання

Назва змістових модулів, тем	Усього	Розподіл годин між видами робіт					
		Аудиторна:					Самостійна
		Лекції	Семинари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль «Спеціальна педагогіка»							
Змістовий модуль 1. <i>Теорія та історія спеціальної педагогіки</i>							
Тема 1. Науково-теоретичні засади спеціальної педагогіки.	10	4		2			4
Тема 2. Історія становлення і розвитку освіти осіб з особливими освітніми потребами. Сучасна система освіти для дітей з ООП.	8	2		2			4
Модульний контроль	2						
Разом	20	6		4			8
Змістовий модуль 2. <i>Педагогічні системи освіти людей з особливими освітніми потребами</i>							
Тема 3. Педагогічні системи освіти людей з сенсорними порушеннями.	8	2	-	2	-	-	4
Тема 4. Педагогічні системи освіти людей з ментальними порушеннями.	8	2	-	2	-	-	4
Тема 5. Педагогічні системи освіти дітей з тяжкими порушеннями мовлення та порушеннями опорно-рухового апарату.	6	2	-	2	-	-	2
Тема 6. Педагогічні системи освіти людей з розладами аутистичного спектра, зі складними та множинними порушеннями.	8	2		2			4
Модульний контроль	2						
Разом	32	8	-	8	-	-	14
Змістовий модуль 3. <i>Загальні питання теорії логодідактики</i>							
Тема 7. Логодідактика як галузь наукового знання. Принципи, форми і методи навчання дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку (ПМР).	6	2	-	2	-	-	2
Тема 8. Оцінювання навчальних досягнень дітей із ПМР.	7	2	-	2	-	-	3
Тема 9. Труднощі у навчанні та шляхи	7	2	-	2	-	-	3

інтенсифікації процесу навчання дітей із ПМР.							
Тема 10. Зміст, принципи, методи виховання дітей із ПМР.	6	2		2			2
Модульний контроль	2						
Разом	28	8	-	8	-	-	10
Підготовка та проходження контрольних заходів	10						
Усього за змістовий модуль «Спеціальна педагогіка з історією»	90	22	-	20	-	-	32

5. Програма навчальної дисципліни

Програма змістового модуля «Спеціальна педагогіка з історією»

Змістовий модуль I. Теорія та історія спеціальної педагогіки

Тема 1. Науково-теоретичні засади спеціальної педагогіки.

Спеціальна педагогіка як галузь педагогічної науки про навчання, виховання і розвиток осіб з особливими освітніми потребами. Об'єкт, предмет, мета і завдання спеціальної педагогіки як науки. Зв'язок спеціальної педагогіки з іншими науками. Галузі спеціальної педагогіки (сурдопедагогіка, тифлопедагогіка, олігофренопедагогіка, логопедагогіка, психокорекційна педагогіка, ортопедагогіка, аутизмпедагогіка).

Сучасна термінологія в умовах оновленої гуманістичної парадигми спеціальної педагогіки. Основні поняття спеціальної педагогіки (порушення, дизонтогенез, корекція, компенсація, соціалізація, абілітація та реабілітація, особи з особливими освітніми потребами, корекційно-компенсаторна робота, корекційна спрямованість навчання тощо).

Теоретичні засади спеціальної педагогіки (дефектології). Наукові концепції Л.С. Виготського та їх значення для становлення і розвитку спеціальної педагогіки (дефектології). Концепція про культурно-історичне походження психіки та формування вищих психічних функцій, концепція про загальні та специфічні закономірності психічного розвитку в нормі та патології, концепція про провідну роль навчання в розвитку дитини.

Ключові слова: структура порушення, корекція, компенсація, соціалізація, абілітація та реабілітація, загальні та специфічні закономірності розвитку психіки.

***Рекомендована основна література [1-4]
Рекомендована додаткова література [3, 5, 11]***

Тема 2. Історія становлення і розвитку освіти осіб з особливими освітніми потребами. Сучасна система освіти для дітей з ООП.

Періодизація еволюції ставлення суспільства і держави до осіб з порушеннями психофізичного розвитку; етапи становлення і розвитку національних систем спеціальної освіти (за періодизацією М.М. Малофєєва).

Етапи розвитку освіти дітей з особливими потребами за часів незалежності України (за періодизацією О.М. Таранченко). Соціокультурний контекст змін в освіті осіб з особливими потребами в Україні. Сучасний період розвитку освіти осіб з особливими освітніми потребами. Трансформаційні зміни спеціальної освіти в Україні.

Ключові слова: періоди еволюції ставлення суспільства і держави та осіб з порушеннями психофізичного розвитку; періодизація розвитку системи спеціальної освіти, соціокультурний контекст.

***Рекомендована основна література [1, 3]
Рекомендована додаткова література [19, 21]***

Змістовий модуль II.

Педагогічні системи освіти людей з особливими освітніми потребами

Тема 3. Педагогічні системи освіти людей з сенсорними порушеннями.

Загальна характеристика порушень слуху. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями слуху. Система корекційно-компенсаторної допомоги людям з порушеннями слуху. Система освіти дітей з порушеннями слуху.

Загальна характеристика порушень зору. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями зору. Система корекційно-компенсаторної допомоги людям з порушеннями зору. Система освіти дітей з порушеннями зору.

Ключові слова: сурдопедагогіка, тифлопедагогіка, глухота, туговухість, приглухуватість, глухі та слабкочуючі діти, сліпота, слабкозорість, сліпі та слабкозорі діти.

***Рекомендована основна література [2-4]
Рекомендована додаткова література [4, 5, 11, 14-18]***

Тема 4. Педагогічні системи освіти людей з ментальними порушеннями.

Загальна характеристика ментальних порушень. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Система корекційно-компенсаторної допомоги людям з порушеннями інтелектуального розвитку. Система освіти дітей з порушеннями інтелектуального розвитку.

Загальне поняття про граничні форми інтелектуального порушення і затримку темпу психічного розвитку. Типологія затримок психічного розвитку (класифікація К.С. Лебединської). Психолого-педагогічна характеристика дітей з труднощами у навчанні. Система корекційно-компенсаторної допомоги дітям з труднощами у навчанні.

Поняття про синдром дефіциту уваги та гіперактивності (СДУГ). Причини виникнення СДУГ. Ознаки СДУГ: зниження уваги, гіперактивність та імпульсивність. Клініко-психолого-педагогічна характеристика осіб зі СДУГ. Особливості корекційно-розвивальної роботи з дітьми зі СДУГ.

Ключові слова: олігофренопедагогіка, психокорекційна педагогіка, ментальні порушення, порушення інтелектуального розвитку, затримка психічного розвитку (ЗПР), синдром дефіциту уваги і гіперактивності.

Рекомендована основна література [2-4]

Рекомендована додаткова література [2, 5, 11, 14-18]

Тема 5. Педагогічні системи освіти людей з тяжкими порушеннями мовлення та порушеннями опорно-рухового апарату.

Загальна характеристика мовленнєвих порушень. Психолого-педагогічна характеристика дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Система логопедичної допомоги і закладів освіти для дітей з мовленнєвими порушеннями.

Загальна характеристика порушень опорно-рухового апарату. Психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями опорно-рухового апарату. Система корекційно-компенсаторної допомоги людям з порушеннями опорно-рухового апарату. Система освіти дітей з порушеннями опорно-рухового апарату.

Ключові слова: логопедія, логопедагогіка, мовленнєве порушення, ортопедагогіка, порушення опорно-рухового апарату, дитячий церебральний параліч, форми ДЦП.

Рекомендована основна література [2-4]

Рекомендована додаткова література [1, 5, 8, 11, 14-18, 23]

Тема 6. Педагогічні системи освіти людей з розладами аутистичного спектра, складними та множинними порушеннями.

Поняття про первазивні порушення. Загальна характеристика розладів аутистичного спектра. Клініко-психолого-педагогічна характеристика осіб з розладами аутистичного спектра. Система корекційно-компенсаторної допомоги дітям з розладами аутистичного спектра. Система освіти дітей з розладами аутистичного спектра. Можливості розвитку, освіти і соціалізації аутичних осіб.

Поняття про складні та множинні порушення. Загальна характеристика дітей зі складними та множинними порушеннями. Система корекційно-компенсаторної допомоги дітям зі складними та множинними порушеннями.

Ключові слова: аутизмпедагогіка, первазивні порушення, розлади аутистичного спектра, аутизм, складні та множинні порушення.

Рекомендована основна література [2-4]

Рекомендована додаткова література [5, 11, 13-18, 24]

Змістовий модуль III.

Загальні питання теорії логодидактики

Тема 7. Логодидактика як галузь наукового знання. Принципи, форми і методи навчання дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку (ПМР).

Логодидактика як галузь наукового знання. Принципи корекційно-педагогічного процесу. Особливості реалізації психофізіологічних принципів логопедичного впливу. Особливості реалізації психолого-педагогічних

принципів. Основні фактори, що визначають форму навчання дітей. Форми організації процесу навчання та форми організації навчальних занять. Резерви ефективності уроку. Специфіка використання організаційних форм навчання в освітньому процесі спеціального навчального закладу.

Специфіка використання методів навчання дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Основні недоліки методів навчання в спеціальній освітній установі і шляхи їхнього подолання.

Ключові слова: логодидактика, діти з ПМР, психофізіологічні принципи, психолого-педагогічні принципи.

Рекомендована основна література [5]

Рекомендована додаткова література [1; 8; 14]

Тема 8. Оцінювання навчальних досягнень дітей із ПМР.

Сучасний підходи до практики оцінювання. Якісний підхід до оцінювання стану знань, умінь та навичок (щоденні класні і домашні письмові та усні роботи школярів; поточні і підсумкові контрольні роботи). Сучасні методи перевірки стану знань школярів: рівневий та поетапний. Модель засвоєння знань і вмінь. Методика розробки порівневого та поелементного оцінювання знань, умінь і навичок (з граматики, орфографії, математики, читання, природознавства (тести досягнень). 12-бальна система оцінювання знань.

Основні методи та види оцінювання в сучасній школі. Критерії формувального оцінювання. Автентичне оцінювання. Сутність індивідуального контролю та оцінки навчання учня з ПМР. Завдання, функції, види індивідуального контролю та оцінки навчання учня з ПМР. Критерії оцінювання навчальних досягнень учнів з ПМР.

Сутність, вимоги, прийоми, особливості безбального оцінювання навчальних досягнень учнів з ПМР. Самоконтроль у навчальній діяльності дитини з ПМР. Якісні показники індивідуального оцінювання. Вимоги до складання портфолію. Типи портфолію. Тестування в умовах інклюзії. Типи тестування: вихідне, поточне, тематичне. Зовнішнє незалежне оцінювання. Застереження щодо застосування тестів.

Ключові слова: оцінювання, якісний підхід, рівневий підхід, поелементний підхід, індивідуальне оцінювання, безбальне оцінювання.

Рекомендована основна література [5]

Рекомендована додаткова література [1; 3; 10; 12; 22]

Тема 9. Труднощі у навчанні та шляхи інтенсифікації процесу навчання дітей із ПМР.

Базові інваріантні дії та операції як один з компонентів навчальної діяльності дітей з ПМР. Сукцесивні і симультанні структури як універсальні операційні одиниці. Перцептивний, мнемічний та інтелектуальний рівні розвитку сукцесивно-симультанних структур. Комплекси завдань для діагностики і розвитку сукцесивних і симультанних синтезів.

Характеристика порушень, що сконцентровані на симультанних або сукцесивних синтезах. Глобальний і напівглобальний методи навчання читання.

Навчальні здібності: визначення, види, значення. Концепція державного стандарту освіти дітей з ПМР. Основні завдання державного стандарту загальної шкільної освіти цієї категорії дітей. Сутність корекційно-превентивного навчання (Тарасун В. В.).

Проміжна форма мови: сутність, основні одиниці, значення. Проміжна форма мови як посередник між зовнішнім мовленням та специфічною мовою мозку в процесах інтелектуальної діяльності та вербалізації. Значення гештальтно-фреймового підходу до навчання на сучасному етапі розвитку психології та дидактики.

Ключові слова: навчальні здібності, симультанний синтез, сукцесивний синтез, проміжна форма мови, фрейм, гештальт, образ.

Рекомендована основна література [5]

Рекомендована додаткова література [1; 8; 14]

Тема 10. Зміст, принципи, методи виховання дітей із ПМР.

Виховання як складова спеціальної освіти осіб з ПМР. Завдання виховання осіб з ПМР. Зміст виховання на кожному віковому етапі розвитку дитини з ПМР. Формування навичок соціальної адаптації в осіб з ПМР.

Принципи виховання дітей з ПМР: принцип нормалізації; принцип раннього початку, розвивального характеру, превентивності; генетичний принцип; принцип корекційно-розвивальної та компенсуючої спрямованості навчання; принцип соціально-адаптувальної спрямованості виховання; принцип діяльнісно-практичного засвоєння соціокультурних норм і цінностей, життєво важливих компетенцій; єдності виховання, навчання, оздоровлення; принцип індивідуально-особистісного підходу до організації виховного процесу; принцип формування особистісного стилю взаємин; принцип створення позитивного емоційного фону; принцип виховання особистості через творчість.

Гуманістичні методи виховання дітей з ПМР.

Ключові слова: виховання, дитина з ПМР, принципи виховання осіб з ПМР, методи виховання дітей з ПМР.

Рекомендована основна література [5]

Рекомендована додаткова література [1; 8; 10; 14]

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів зі змістового модуля «Спеціальна педагогіка з історією»

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3	
		кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	3	3	4	4	4	4
Відвідування практичних занять	1	2	2	4	4	4	4
Робота на практичному занятті	10	2	20	4	20	4	40
Виконання завдань для самостійної роботи	5	2	10	4	20	4	20
Виконання модульної роботи	25	1	25	1	25	1	25
Разом		-	60	-	73	-	93
Максимальна кількість балів: 226							
Розрахунок коефіцієнта: $k=226/100=2,26$							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання.

Тема 1. Науково-теоретичні засади спеціальної педагогіки (4 год.).

Завдання: скласти портфоліо, у якому зазначити індивідуальні навчальні цілі до теми та презентувати досвід практичної самостійної роботи студента для досягнення поставлених цілей.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі спеціальної освіти – 2 б.

Тема 2. Історія становлення і розвитку освіти осіб з особливими освітніми потребами. Сучасна система освіти для дітей з ООП. (4 год.).

Завдання: скласти портфоліо, у якому зазначити індивідуальні навчальні цілі до теми та презентувати досвід практичної самостійної роботи студента для досягнення поставлених цілей.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі спеціальної освіти – 2 б.

Тема 3. Педагогічні системи освіти людей з сенсорними порушенням (4 год.).

Завдання: скласти портфолію, у якому зазначити індивідуальні навчальні цілі до теми та презентувати досвід практичної самостійної роботи студента для досягнення поставлених цілей.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі спеціальної освіти – 2 б.

Тема 4. Педагогічні системи освіти людей з ментальними порушенням (4 год.).

Завдання: скласти портфолію, у якому зазначити індивідуальні навчальні цілі до теми та презентувати досвід практичної самостійної роботи студента для досягнення поставлених цілей.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі спеціальної освіти – 2 б.

Тема 5. Педагогічні системи освіти людей з важкими порушеннями мовлення та порушеннями опорно-рухового апарату (4 год.).

Завдання: скласти портфолію, у якому зазначити індивідуальні навчальні цілі до теми та презентувати досвід практичної самостійної роботи студента для досягнення поставлених цілей.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі спеціальної освіти – 2 б.

Тема 6. Педагогічні системи освіти людей з розладами аутистичного спектра, зі складними та множинними порушеннями (4 год.).

Завдання: скласти портфолію, у якому зазначити індивідуальні навчальні цілі до теми та презентувати досвід практичної самостійної роботи студента для досягнення поставлених цілей.

Критерії оцінювання:

1. Здатність до рефлексії та ініціативи – 2 б.
2. Здатність до критичного мислення – 1 б.
3. Здатність продемонструвати розвиток власного професіоналізму в галузі спеціальної освіти – 2 б.

Тема 7. Логодидактика як галузь наукового знання. Принципи, форми і методи навчання дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку (2 год.)

Завдання: робота з відео-кейсом. Переглянути фільм «Чудо»(США, 2017).

У змісті кейсу стисло розкрити такі питання:

- Які особливості розвитку у головного героя фільму?
- Які форми навчання хлопчика були застосовані протягом його перебування в освітньому середовищі? Хто виступав педагогами?
- Яких принципів притримувались педагоги і батьки?
- Напишіть основні цитати-гасла, які виголошувались героями фільму і найбільше запам'ятались.

Напишіть есе «Чому саме ЧУДО?»

Критерії оцінювання:

1. Здатність продемонструвати критичне мислення у процесі аналізу переглянутого відео-кейсу та логічного структурування матеріалу – 2 б.
2. Здатність до творчого і свідомого ставлення до переглянутого фільму та вміння презентувати власну позицію – 2 б.
3. Здатність до грамотної (без орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок) презентації матеріалу – 1 б.

Тема 8. Оцінювання навчальних досягнень дітей із ПМР (3 год.)

Завдання: робота з відео-кейсом. Переглянути фільм «Невидима сторона» (США, 2009).

У змісті кейсу стисло розкрити такі питання:

- Які труднощі у навчанні були у головного героя?
- Які форми оцінювання навчальних досягнень хлопчика були застосовані різними педагогами? Хто з педагогів використав оптимальний підхід до оцінювання головного героя?
- Назвіть головну мотивацію до успіху? Хто і як допоміг досягти перемоги?
- Напишіть основні цитати-гасла, які виголошувались героями фільму і найбільше запам'ятались.

Напишіть есе «Чому саме НЕВИДИМА СТОРОНА?»

Критерії оцінювання:

1. Здатність продемонструвати критичне мислення у процесі аналізу переглянутого відео-кейсу та логічного структурування матеріалу – 2 б.
2. Здатність до творчого і свідомого ставлення до переглянутого фільму та вміння презентувати власну позицію – 2 б.
3. Здатність до грамотної (без орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок) презентації матеріалу – 1 б.

Тема 9. Труднощі у навчанні та шляхи інтенсифікації процесу навчання дітей із ПМР (3 год.)

Завдання: робота з відео-кейсом. Переглянути фільм «Мій світ» (Туреччина, 2013).

У змісті кейсу стисло розкрити такі питання:

- В яких кольорах на початку і в кінці фільму сприймала світ головна героїня фільму?
- Як і коли головна героїня фільму стала особою з інвалідністю? Яке саме порушення у дівчинки?
- Які саме труднощі у навчанні на різних етапах до вищої освіти були у головної героїні фільму? Як вона їх долала?
- Які підходи, прийоми і засоби впливу до подолання порушення були застосовані вчителем? Ваша позиція до їхнього використання.
- Напишіть основні цитати-гасла, які виголошувались героями фільму і найбільше запам'ятались.

Напишіть есе «Чому саме МІЙ СВІТ?»

Критерії оцінювання:

1. Здатність продемонструвати критичне мислення у процесі аналізу переглянутого відео-кейсу та логічного структурування матеріалу – 2 б.
2. Здатність до творчого і свідомого ставлення до переглянутого фільму та вміння презентувати власну позицію – 2 б.
3. Здатність до грамотної (без орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок) презентації матеріалу – 1 б.

Тема 10. Зміст, принципи, методи виховання дітей із ПМР (2 год.)

Завдання: робота з відео-кейсом. Переглянути фільм «Темпл Грандін» (США, 2010).

У змісті кейсу стисло розкрити такі питання:

- Яке порушення мала головна героїня фільму?
- Як, де і коли дівчинка отримала освіту? Хто в цьому зіграв вирішальну роль?
- Які саме труднощі у навчанні на різних етапах до вищої освіти були у головної героїні фільму? Як вона їх долала?
- Які підходи, прийоми і засоби впливу до подолання порушення були застосовані і ким?
- Напишіть основні цитати-гасла, які виголошувались героями фільму і найбільше запам'ятались.

Напишіть есе «Історія успіху».

Критерії оцінювання:

1. Здатність продемонструвати критичне мислення у процесі аналізу переглянутого відео-кейсу та логічного структурування матеріалу – 2 б.
2. Здатність до творчого і свідомого ставлення до переглянутого фільму та вміння презентувати власну позицію – 2 б.
3. Здатність до грамотної (без орфографічних, пунктуаційних та стилістичних помилок) презентації матеріалу – 1 б.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання.

№ МКР	Форма проведення	Критерії оцінювання	Кількість балів
МКР 1	Тестування (25 тестових завдань), письмова форма	Правильна відповідь на тестове завдання	1 бал
МКР 2	Письмова форма; виконання аналітичного завдання	1. Здатність продемонструвати знання змісту модуля	10 балів
		2. Здатність продемонструвати аналітичне мислення й генерування ідей у процесі аналізу та комплексного розв'язання теоретичних та практичних професійних проблемних питань з організації освітнього процесу для дітей з особливими освітніми потребами	10 балів
		3. Здатність продемонструвати високий рівень грамотності писемного мовлення	5 балів
МКР 3	Письмова форма; виконання аналітичного та практичного завдання	1.Здатність продемонструвати знання змісту модуля	10 балів
		2.Здатність продемонструвати аналітичне мислення й генерування ідей у процесі аналізу та комплексного розв'язання теоретичних та практичних професійних проблемних питань з організації освітнього процесу для дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку	10 балів
		3.Здатність продемонструвати високий рівень грамотності писемного мовлення	5 балів

6.4. Форма проведення семестрового контролю та критерії оцінювання.

Іспит не передбачено навчальним планом.

Відповідно до навчального плану передбачено комплексний іспит (письмова форма).

Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю зі змістового модуля «Спеціальна педагогіка з історією».

Питання репродуктивного і аналітичного характеру

1. Охарактеризуйте спеціальну педагогіку як самостійну галузь педагогічної науки, розкрийте сутність основних понять спеціальної педагогіки.

2. Охарактеризуйте теоретичні засади спеціальної педагогіки. Розкрийте сутність концепції Л.С. Виготського про культурно-історичне походження психіки та формування вищих психічних функцій.

3. Охарактеризуйте теоретичні засади спеціальної педагогіки. Розкрийте сутність концепції Л.С. Виготського про загальні та специфічні закономірності психічного розвитку в нормі та патології.

4. Охарактеризуйте сучасний період розвитку освіти осіб з особливими освітніми потребами та трансформаційні зміни спеціальної освіти в Україні.

5. Охарактеризуйте теоретичні засади спеціальної педагогіки. Розкрийте сутність концепції Л.С. Виготського про провідну роль навчання в розвитку дитини.

6. Охарактеризуйте загальнодидактичні та спеціальні принципи навчання та особливості їх реалізації у спеціальній освіті.

7. Охарактеризуйте періодизацію еволюції ставлення суспільства і держави до осіб з порушеннями психофізичного розвитку за М.М. Малофєєвим.

8. Охарактеризуйте етапи розвитку освіти дітей з особливими потребами за часів незалежності України (за періодизацією О.М. Таранченко).

9. Охарактеризуйте педагогічну систему навчання дітей з порушеннями слуху. Проаналізуйте вплив особливостей розвитку та навчально-пізнавальної діяльності слабкочуючих дітей на організацію навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з ними в освітньому просторі закладу освіти.

10. Охарактеризуйте педагогічну систему навчання дітей з порушеннями слуху. Проаналізуйте вплив особливостей розвитку та навчально-пізнавальної діяльності глухих дітей на організацію навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з ними в освітньому просторі закладу освіти.

11. Охарактеризуйте педагогічну систему навчання дітей з порушеннями зору. Проаналізуйте вплив особливостей розвитку та навчально-пізнавальної діяльності слабкозорих дітей на організацію навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з ними в освітньому просторі закладу освіти.

12. Охарактеризуйте педагогічну систему навчання дітей з порушеннями зору. Проаналізуйте вплив особливостей розвитку та навчально-пізнавальної діяльності сліпих дітей на організацію навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з ними в освітньому просторі закладу освіти.

13. Охарактеризуйте педагогічну систему навчання дітей з порушеннями опорно-рухового апарату. Проаналізуйте вплив особливостей розвитку та навчально-пізнавальної діяльності дітей з ДЦП на організацію навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з ними в освітньому просторі закладу освіти.

14. Охарактеризуйте педагогічну систему навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Проаналізуйте вплив особливостей розвитку та навчально-пізнавальної діяльності дітей з порушеннями інтелектуального розвитку на організацію навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з ними в освітньому просторі закладу освіти.

15. Охарактеризуйте педагогічну систему навчання дітей з труднощами у навчанні. Проаналізуйте вплив особливостей розвитку та навчально-пізнавальної діяльності дітей з труднощами у навчанні на організацію навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з ними в освітньому просторі закладу освіти.

16. Охарактеризуйте педагогічну систему навчання дітей з порушеннями інтелектуального розвитку. Проаналізуйте вплив особливостей розвитку та навчально-пізнавальної діяльності дітей з синдромом Дауна на організацію навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з ними в освітньому просторі закладу освіти.

17. Охарактеризуйте педагогічну систему навчання дітей з поведінковими порушеннями. Проаналізуйте вплив особливостей розвитку та навчально-пізнавальної діяльності дітей з синдромом дефіциту уваги та гіперактивності на організацію навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з ними в освітньому просторі закладу освіти.

18. Охарактеризуйте педагогічну систему навчання дітей з розладами аутистичного спектра. Проаналізуйте вплив особливостей розвитку та навчально-пізнавальної діяльності дітей з розладами аутистичного спектра на організацію навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з ними в освітньому просторі закладу освіти.

19. Охарактеризуйте педагогічну систему навчання дітей з тяжкими порушеннями мовлення. Проаналізуйте вплив особливостей розвитку та навчально-пізнавальної діяльності дітей з тяжкими порушеннями мовлення на організацію навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з ними в освітньому просторі закладу освіти.

20. Охарактеризуйте педагогічну систему навчання дітей зі складними порушеннями. Проаналізуйте вплив особливостей розвитку та навчально-пізнавальної діяльності дітей зі складними порушеннями мовлення на організацію навчально-виховної та корекційно-розвивальної роботи з ними в освітньому просторі закладу освіти.

21. Дайте психолого-педагогічну характеристику дітям з порушеннями

слуху та розкрийте сутність корекційно-компенсаторної допомоги цим дітям.

22. Дайте психолого-педагогічну характеристику дітям з порушеннями зору та розкрийте сутність корекційно-компенсаторної допомоги цим дітям.

23. Дайте психолого-педагогічну характеристику дітям з порушеннями опорно-рухового апарату та розкрийте сутність корекційно-компенсаторної допомоги цим дітям.

24. Дайте психолого-педагогічну характеристику дітям з ментальними порушеннями та розкрийте сутність корекційно-компенсаторної допомоги цим дітям.

25. Дайте психолого-педагогічну характеристику дітям з розладами аутистичного спектра та розкрийте сутність корекційно-компенсаторної допомоги цим дітям.

26. Охарактеризуйте логодидактику як галузь наукового знання. Розкрийте сутність основних понять логодидактики.

27. Охарактеризуйте оцінювання як компонент навчальної діяльності. Розкрийте зміст функцій педагогічної оцінки.

28. Охарактеризуйте критерії оцінювання знань учнів у початковій школі за 12-бальною системою.

29. Охарактеризуйте якісний підхід до оцінювання знань, умінь та навичок учнів.

30. Розкрийте сучасні підходи до практики оцінювання.

31. Охарактеризуйте особливості формувального оцінювання навчальних досягнень дітей з ПМР.

32. Охарактеризуйте особливості автентичного оцінювання навчальних досягнень дітей з ПМР.

33. Охарактеризуйте синтетичні структури як передумову одночасної підготовки дітей до формування різних видів навчальної діяльності.

34. Охарактеризуйте сукцесивні структури як універсальні одиниці навчальної діяльності.

35. Охарактеризуйте симультанні структури як універсальні одиниці навчальної діяльності.

36. Охарактеризуйте рівні сукцесивно-симультанних структур.

37. Розкрийте сутність нетрадиційного методу навчання дітей читанню і письму.

38. Розкрийте етапи, зміст і методику глобального і напівглобального методу навчання писемного мовлення.

39. Охарактеризуйте проміжну форму мови як посередника між зовнішнім мовленням та специфічною мовою мозку.

40. Розкрийте зміст і методи навчання дітей з ПМР в різних освітніх структурах.

41. Розкрийте основні одиниці проміжної форми мови.

42. Охарактеризуйте фрейм: визначення та значення для навчальної діяльності.

43. Охарактеризуйте гештальт: визначення та значення для навчальної діяльності.

44. Охарактеризуйте образ: визначення та значення для навчальної діяльності.

45. Порівняйте основні види синтетичної діяльності та характер їхнього недорозвитку на перцептивному рівні.

46. Порівняйте основні види синтетичної діяльності та характер їхнього недорозвитку на мнестичному рівні.

47. Порівняйте основні види синтетичної діяльності та характер їхнього недорозвитку на інтелектуальному рівні.

48. Охарактеризуйте значення гештальтно-фреймового підходу до навчання на сучасному етапі розвитку психології та дидактики.

49. Охарактеризуйте завдання та зміст виховання як складової спеціальної освіти осіб з ПМР та особливості їх реалізації у сучасній системі освіти.

50. Розкрийте сутність гуманістичних методів виховання дітей з ПМР.

Питання практичного характеру

1. За описом визначте тип порушення психофізичного розвитку дитини та запропонуйте напрями корекційно-розвивальної роботи з цією дитиною. Обґрунтуйте свою відповідь.

2. Прочитайте уважно кейс-історію та визначте, на якому рівні і який вид синтетичної діяльності порушений.

Наприклад: «Сашко, 3,5 роки. Дитині пропонують дві картки із зображеннями різних добре знайомих предметів (2-3), два з яких однакові. Хлопчик не може знайти однакові предмети на двох картках».

6.5. Шкала відповідності оцінок

Оцінка	Кількість балів
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична картка дисципліни

Навчально-методична карта змістового модуля «Спеціальна педагогіка з історією»

Разом: 90 год. (3 кредити), з них 22 год. – лекційних, 20 год. – практичних, 6 год. – модульного контролю, 32 год. самостійної роботи, 10 год. семестрового контролю.

Модулі	Змістовий модуль I		Змістовий модуль II			
Назва модуля	ТЕОРІЯ ТА ІСТОРІЯ СПЕЦ. ПЕДАГОГІКИ		ПЕДАГОГІЧНІ СИСТЕМИ ОСВІТИ ЛЮДЕЙ З ОСОБЛИВИМИ ОСВІТНИМИ ПОТРЕБАМИ			
Кіл. балів за модуль	60 балів		73 бали			
Теми	1	2	3	4	5	6
Теми лекцій	Науково-теоретичні засади спеціальної педагогіки (2 б.)	Становлення та розвиток національних систем спеціальної освіти (1 б.)	Педагогічні системи освіти людей з сенсорними порушеннями слуху (1 б.)	Педагогічні системи освіти людей з ментальними порушеннями (1 б.)	Педагогічні системи освіти людей з ТПМ та порушеннями ОРА (1 б.)	Педагогічні системи освіти людей з РАС (1 б.)
Теми семінар. та практ. занять	Науково-теоретичні засади спеціальної педагогіки (1 б.)	Становлення та розвиток національних систем спеціальної освіти. (1 б.)	Клініко-психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями слуху і зору (1 б.)	Клініко-психолого-педагогічна характеристика дітей з ментальними порушеннями (1 б.)	Клініко-психолого-педагогічна характеристика дітей з порушеннями ОРА (1 б.)	Клініко-психолого-педагогічна характеристика дітей з РАС та зі складними і множинними порушеннями (1 б.)
Робота на сем. та практ зан.	10 балів	10 балів	10 балів		10 балів	
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот.конт.	Модульна контрольна робота 1 (25 балів)		Модульна контрольна робота 2 (25 балів)			

Модулі	Змістовий модуль III			
Назва модуля	ЗАГАЛЬНІ ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ЛОГОДИДАКТИКИ			
Кіл. балів за модуль	93 бали			
	7	8	9	10
Теми лекцій	Логодидактика як галузь наукового знання. Принципи, форми і методи навчання дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку (ПМР) (1 б.)	Оцінювання навчальних досягнень дітей із ПМР (1б.)	Труднощі у навчанні та шляхи інтенсифікації процесу навчання дітей із ПМР (1б.)	Зміст, принципи, методи виховання дітей із ПМР (1 б.)
Теми семінар та практ. занять	Логодидактика як галузь наукового знання. Принципи, форми і методи навчання дітей із порушеннями мовленнєвого розвитку (ПМР) (1 б.)	Оцінювання навчальних досягнень дітей із ПМР (1б.)	Шляхи інтенсифікації процесу навчання дітей із ПМР (1б.)	Сучасні моделі навчання та виховання дітей з ПМР (1б.)
Робота на сем. зан.	10 балів	10 балів	10 балів	10 балів
Самост. робота	5 балів	5 балів	5 балів	5 балів
Види пот.конт.	Модульна контрольна робота 3 (25 балів)			

Всього: 226

8. Рекомендовані джерела

Основна (базова):

1. Колупаєва А.А, Таранченко О.М. Інклюзивна освіта: від основ до практики: монографія / А.А. Колупаєва, О.М. Таранченко. – К.: ТОВ «АПОТОЛ», 2016. – 152 с.
2. Мартинчук О.В. Спеціальна педагогіка: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / О.В. Мартинчук, І.М. Маруненко, К.В. Луцько та ін. – К.: Київський університет імені Бориса Грінченка, 2017. – 364 с.
3. Назарова Н.М. Специальная педагогика / [Л.И. Аксенова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др.]; под ред. Н.М. Назаровой. – М.: Академия, 2010. – 400 с.
4. Основи корекційної педагогіки: навчально-методичний посібник / С.П. Миронова, О.В. Гаврилов, М.П. Матвєєва; за заг. ред. С.П. Миронової. – Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. – 264 с.
5. Тарасун В.В. Логодидактика. Навчальний посібник для вищих навчальних закладів. – К.: Видавництво Національного педагогічного університету імені М.П. Драгоманова, 2004. – 348 с.

Додаткова:

1. Богуш А.М. Дошкільна лінгводидактика: Теорія і методика навчання дітей рідної мови в дошкільних навчальних закладах: підручник / А.М. Богуш, Н.В. Гавриш; за ред. А.М. Богуш. — Вид. 2-ге, доповнене. — К.: Видавничий Дім «Слово», 2015. — 704 с.
2. Боряк О. В. Причинна обумовленість порушень у мовленнєвому розвитку в розумово відсталих дітей / О. В. Боряк // Особлива дитина: навчання і виховання. – 2015. – № 4. – С. 24–33.
3. Войтко В. Навчання і виховання дітей з особливими освітніми потребами: сучасні підходи : [навчально-методичний посібник] / В. Войтко. – Кропивницький: КЗ «КОІППО імені Василя Сухомлинського», 2016. – 84 с.
4. Дитина із сенсорними порушеннями: розвиток, навчання, виховання: зб. наук. праць / [За ред. А. А. Колупаєвої]. – К.: Педагогічна думка, 2012. – Вип. 3. – 130 с.
5. Кисла О.Ф. Корекційна педагогіка: навчальний посібник / О.Ф.Кисла. – К.: Кондор-Видавництво, 2016. – 338 с.
6. Колупаєва А., Таранченко О. Освіта дітей з особливими потребами за часів незалежності України: етапність у стратегічному вимірі / А. Колупаєва, О. Таранченко // Особлива дитина: навчання і виховання. – № 3 (79). – К.: Вид-во «Педагогічна преса», 2016. – С. 7-18.\
7. Кузьмінський А.І., Омеляненко В.Л. Педагогіка: Підручник. – 2-ге вид., перероб.і доп. – К.: Знання-Прес, 2004. – 445 с.

8. Логопедія: підручник / За ред. М.К. Шеремет. — Вид. 3-тє, перер. та доповн. — К.: Видавничий Дім «Слово», 20175. — 776 с.
9. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. Навчальний посібник. 5-е видання, доповнене і перероблене. — К., 2007. — 656 с.
10. Нова українська школа. / Концептуальні засади реформування середньої школи. Кол-в авторів: Гриневич Л., Елькін О., Калашнікова С., Кобернік І., Ковтунець В. та ін. — К., 2016. — 33с.
11. Основи корекційної педагогіки: навчально-методичний посібник / С.П. Миронова, О.В. Гаврилов, М.П. Матвєєва; за заг. ред. С.П. Миронової. — Кам'янець-Подільський: Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка, 2010. — 264 с.
12. Сак Т.В. Оцінювання навчальних досягнень учнів з особливими освітніми потребами в інклюзивному класі: навчально-методичний посібник / Т.В. Сак. — Чернівці: «Букрек», 2015. — 184 с.
13. Скрипник Т. Сенсорна інтеграція як підґрунтя цілісного розвитку дітей з аутизмом / Тетяна Скрипник // Особлива дитина: навчання і виховання. - № 4 (80). — К.: Вид-во «Педагогічна преса», 2016. — С. 24-31.
14. Специальная дошкольная педагогика: [учебное пособие] / Е.А. Стребелева, А.Л. Венгер, Е.А. Екжанова и др. / Под ред. Е.А. Стребелевой. — М.: Академия, 2001. — 312 с.
15. Специальная педагогика / [Л.И. Аксенова, Б.А. Архипов, Л.И. Белякова и др.]; под ред. Н.М. Назаровой. — М.: Академия, 2010. — 400 с.
16. Специальная педагогика : в 3 т. : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / под ред. Н. М. Назаровой. — Т. 1: История специальной педагогики / [Г. Н. Пенин, Н. М. Назарова]. — М.: Академия, 2007. — 352 с.
17. Специальная педагогика : в 3 т. : учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / под ред. Н. М. Назаровой. — Т. 2: Общие основы специальной педагогики / [Н.М.Назарова, Л.И.Аксенова, Т.Г.Богданов, С.А.Морозов. — М.: Издательский центр «Академия», 2008. — 352 с.
18. Специальная педагогика: в 3 т.: учеб. пособие для студ. высш. учеб. заведений / под ред. Н. М. Назаровой. — Т. 3: Педагогические системы специального образования / Н. М. Назарова, Л. И. Аксенова, Л. В. Андреева и др. — М.: Издательский центр «Академия», 2008. — 400 с.
19. Таранченко О. Соціокультурний контекст змін в освіті осіб з особливими потребами в Україні / Оксана Таранченко // Особлива дитина: навчання і виховання. — № 4 (80). — К.: Вид-во «Педагогічна преса», 2106. — С. 87-95.
20. Теоретичні та методичні аспекти корекційно-реабілітаційної діяльності : монографія / за ред. : Т. М. Дегтяренко, Ю. А. Картавої. — Суми : Мрія, 2015. — 252 с.
21. Таранченко О., Федоренко О. Концепція розвитку системи освіти осіб з порушеннями слуху в Україні / О. Таранченко, О.Федоренко //

- Особлива дитина: навчання і виховання. – № 1 (73). – К.: Вид-во «Педагогічна преса», 2015. – С. 26-33.
22. Щербак О.І., Софій Н.З., Бобович Б.Ю. Теорія і практика оцінювання навчальних досягнень: Навчально-методичний посібник / За наук.ред. О.І. Щербак. – Івано-Франківськ, «Лілея-НВ», - 2014. – 136 с.
23. Шипицына Л.М. Детский церебральный паралич / Л.М. Шипицына, И.И. Мамайчук. – Санкт-Петербург: Дидактика Плюс, – М.: Институт общегуманитарных исследований, 2001.
24. Шульженко Д. Аутизм - не вирок. Львів: Кальварія, 2010. – 224 с.

9. Додаткові ресурси (за наявності)

ЕНК «Спеціальна педагогіка з історією» [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://elearning.kubg.edu.ua/course/view.php?id=15732>